

NOTAT

TIL:

FRA:

SIGN.:

DERES REF.:

VÅR REF.:

DATO:

13.03.2020

Innspillsnotat om Enovas fremtidige rolle

Statkraft viser til muligheten til å gi innspill på Enovas fremtidige rolle. Våre innspill følger nedenfor og vi viser for øvrig også til Energi Norges høringssvar.

Overordnede kommentarer

Statkraft er positive til dagens målstruktur i Enova. I følge avtalen for perioden 2017 til 2020 ble det lagt til grunn at Enova, i samspill med det øvrige virkemiddelapparatet, skal fremme reduserte klimagassutslipp som bidrar til å oppfylle Norges klimaforpliktelse for 2030, økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset omstillingen til lavutslippssamfunnet og styrket forsyningssikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk.

Det ble i utformingen av avtalen sett hen til Meld. St. 25 (2015-2016) om energipolitikken mot 2030 (Energimeldingen), Stortingets behandling av denne, jf. Innst. 401 S (2015-2016) og oppfølging av Meld. St. 13 (2014-2015) om ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU.

Statkraft mener den viktigste rollen Enova har er å legge til rette for at Norge kan nå sine klimamål, samt å legge til rette for teknologiutvikling som kan bidra til ytterligere utslippskutt. Enovas fornyede mandat bør fremover også legge til grunn Norges forsterkede klimaforpliktelser og ha reduserte utslippskutt på kort og lang sikt som førende prinsipp. Man bør også se hen til Klimakur 2030 som viser at elektrifisering er sentralt for at Norge skal nå sine klimamål innen 2030.

I behandlingen av Klimakur 2030 fremkommer det at myndighetene vurderer at det norske kraftsystemet er i god stand til å håndtere den nødvendige og økte elektrifiseringen. Det er også Statkrafts oppfatning at det norske kraftsystemet vil være i svært god stand til å levere tilstrekkelig kraft til storstilt elektrifisering. Dette skyldes Norges fleksible vannkraftressurser, den pågående utbyggingen av landbasert vindkraft og våre gode muligheter til å produsere mer lønnsom fornybar energi når etterspørselen etter kraft øker.

Denne vurderingen av nordisk og norsk kraftbalanse understreker et viktig poeng i Energimeldingen, nemlig at kraftsystemet fremover vil være effektbegrenset heller enn energibegrenset. I møte med økt elektrifisering er utfordringer knyttet til fleksibiliteten ved det norske kraftsystemet sentralt. Det vil si at forsyningssikkerhet i stor grad vil dreie seg om å opprettholde tilstrekkelig fleksibilitet i kraftsystemet. Enovas videre arbeid med forsyningssikkerhet bør derfor rettes mot teknologiutvikling og innovasjon som kan bidra til mer fleksibilitet i kraftsystemet.

Statkraft mener det er viktig at støtteordninger rettes mot teknologiutvikling eller til å løse nettverksproblemer eller skalaproblemer, eller andre åpenbare markedssvikter. Også for Enovas del bør det legges vekt på at man ikke bør intervenere gjennom støtteordninger i

velfungerende markeder. Dette gjelder også det nordiske kraftmarkedet, som er velfungerende og modent.

Andre poenger i den videre innretningen av Enova

Bredere samarbeid mellom virkemiddelaktørene

Vi mener at fremtidens innovasjoner i større grad vil være tverrfaglige, dvs ligge i grenseflaten mellom ulike teknologier og løsninger. Såkalt *mission oriented* innovasjon er et godt virkemiddel for denne type aktivitet, og vi støtter en oppskalering av denne typen virkemiddel. Implisitt vil dette også medføre et bredere og bedre samarbeid mellom virkemiddelaktørene.

Bidrag til demoprojekter

For å optimalisere energiproduksjonen må kraftprodusenter og teknologileverandører samarbeide for å finne nye og innovative måter å drifte og vedlikeholde energiproduksjonen på, både innen vann, vind, varme og sol. Det bør legges til rette for pilot og demoprojekter for teknologiutvikling og samspill mellom ulike energibærere.

Enova har støttet storskala demonstrasjon av fremtidens energisystem, der man i større skala og ved reelle driftsbetingelser opparbeider kompetanse innen potensielle nye teknologier, prosesser og forretningsmodeller. Bidrag fra virkemiddelapparatet til test- og demonstrasjon er avgjørende for kommersialiseringen og samtidig krevende å finansiere. Enova bør fortsette med støtte på dette området, men samtidig unngå permanente eller langvarig støtteordninger til velfungerende markeder.

Flere nullutslippsteknologier vil bidra

Elektrifisering er sentralt i overgangen til lavutslippssamfunnet. Imidlertid er det også slik at omstilling og avkarbonisering krever innføring av flere nullutslippsløsninger både innen industri, transport og varmesektoren. Det er derfor viktig at Enovas støtteordninger også omfatter flere nullutslippsteknologier.

Markedssvikt, nettverks- eller skalaproblemer

Støtte bør kunne rettes mot nettverks- eller skalaproblemer i umodne markeder eller andre åpenbare markedssvikter. Enova bør vurdere å i større grad støtte teknologier som ikke kan betraktes som modne i markedsmessig forstand fordi volumene i dag er små og investeringskostnadene dermed høye. Dette gjelder eksempelvis teknologi som brukes til produksjon og anvendelse av fornybart hydrogen. Konkret bør det være mulig å gi investeringsstøtte til elektrolysører. Selv om teknologien har eksistert lenge, så er den markedsmessig umoden og volumene er små. I en tidsavgrenset innledende fase trengs det derfor støtte for å få opp skala i produksjonen slik at kostnadene går ned. I tillegg kan man gi støtte til hydrogenfyllestasjoner, brenselcelleapplikasjoner, og også batterielektrisk ladeinfrastruktur for tynge el.kjøretøy og maritime applikasjoner.

Enova har en viktig rolle både i å kompensere for lave karbonkostnader, utvikling av ny teknologi og kommersialisering av mer modne teknologier. Utfordringene for de fleste nullutslippsteknologier er to-delt:

- a) Enkelte fossile løsninger belastes ikke for sine CO₂-utslipp gjennom kvotesystemet eller ved CO₂-avgift. Derfor bør det samlede avgiftssystemet og rammebetingelsene innrettes slik at nullutslippsløsninger kompenseres for den løpende konkurranseulempen.

- b) Mange nullutslippsteknologier får stadig større utbredelse, noe som resulterer i stadig kostnadsfall og fremmer utstrakt bruk selv uten støtte. Vi har allerede sett dette innenfor sol, vind og batteriteknologi. Vi kan komme til å se mye av det samme for hydrogen elektrolyse, biodrivstoff, brenselceller, ladeinfrastruktur, nye e-fuels og CCU teknologier. Aktører som tar i bruk ny teknologi i en tidlig fase vil sitte igjen med vesentlig høyere kostnader enn de som avventer til deler av kostnadsfallet er realisert. Enova bør derfor vurdere å utvikle og ta i bruk støttemuligheter som gir incentiv til å ta i bruk lovende teknologier i en tidlig fase. For å bidra til teknologiutvikling som gir utslippskutt på lang sikt, bør Enova også kunne yte målrettede bidrag til videreutvikling av teknologi i retning av kommersialisering.

Enova skal ifølge gjeldende avtale «ha stor faglig frihet til å utvikle virkemidler og tildele støtte til enkeltprosjekter basert på foretakets kunnskap og erfaring med de relevante markedene.» Det er sentralt å sikre en bred kompetansebase internt i Enova som dekker hele spekteret av null- og lavutslippsteknologier, slik at man får et best mulig grunnlag for vurderingene.

Med vennlig hilsen
for Statkraft AS

Julie Wedege
VP Myndighetskontakt

Ulf Eriksen
VP Hydrogen